नं. ५३५६

जैमिनीय मीमांसा सूत्र
भाष्यम्.
तैलिंग्याम्. १ अध्यायस्य
२ य पादः

पत्र सं. ३ —— सं.

विषय: मीमांसा शास्त्रम्.

जैमिनीयमीमांसासूत्रभाष्यप्रथमाध्याय
द्वितीयपादः
तैलिंगदेशलिप्याम्

५३ ५६

5356
F. = 3.
तैलगु भाषा

ऋषिस्भाष्य प्रथमाध्यायाद्वितीयपादः

शबरस्वामिकृतं जैमिनीयमीमांसासूत्रभाष्यं

न्यायमाला ५५ पत्रे

౧

శ్రీమచ్ఛితికంఠగురుభ్యో నమః॥ ఓం స్వస్తి ఆమ్నాయస్య క్రియార్థత్వాదానర్థక్యమతదర్థానాం తస్మాద
నిత్యముచ్యతే సోఽరోదీద్యదరోదీత్తద్రుద్రస్య రుద్రత్వం స ఆత్మనో వపాముదఖిదత్ దేవా వై దేవయ
జనమధ్యవసాయ దిశో న ప్రజానన్ ఇత్యేవమాదీని సమామ్నాతారస్సమామనంతి వాక్యాని తాని॥ కిం
కంచిద్ధర్మం ప్రమిమీరన్నుత నేతి విచారణా తదభిధీయతే క్రియాకథమనుష్ఠీయేతేతి తాంవేదితుం స
మామ్నాతారో వాక్యాని సమామనంతి తద్యాని వాక్యాని క్రియాం నావగమయంతి న క్రియాసంబద్ధం=
వా కించిత్ ఏవమేవ భూతమర్థమన్వాచక్షతే రోదితవాన్ రుద్రః వపాముత్ఖిదత్ప్రజాపతిః దే=
వా వై దిశో న ప్రజజ్ఞిరే ఇత్యేవంజాతీయకాని తాని కం ధర్మం ప్రమిమీరన్ అభిధీయేత అధ్యాహారేణ వా
విపరిణామేన వా వ్యవహితకల్పనయా వా గుణకల్పనయా వా వ్యవహారకల్పనయా వా కశ్చిద్ధర్మః కల్ప
యిష్యత ఇతి సంకల్ప్యమాన ఏవ ఏవం కః కల్పేత రుద్రః కిల రురోద అతోఽన్యేనాపి రోదితవ్యం ఉత్ఖిదేద్వ
పామాత్మనః ప్రజాపతిః అతోఽన్యోప్యుత్ఖిదేదాత్మనో వపాం దేవా వై దేవయజనమధ్యవసాయ దిశో న
ప్రజ్ఞాతవంతః అతోఽన్యోపి దిశో న ప్రజానీయాదితి తచ్చాశక్యం ఇష్టవియోగేనాభ్యాఘాతేన వా యద్వా

ఖంయమపి దృష్టవిరుద్ధముచ్యతే తస్మాన్నైషావధారణాసిద్ధ్యతీతి అపరో దృష్టవిరోధః న హ్యేతద్విద్మో బ్రాహ్మణా=
వాస్మో బ్రాహ్మణా వేతి అక్రియార్థత్వాదనర్థకః అథాయమర్థో న హ్యేతద్జ్ఞాయతే కింబ్రాహ్మణావయ
ముతాబ్రాహ్మణా ఇతి ప్రత్యక్షవిరుద్ధం వచనమప్రమాణం అపరశ్శాస్త్రదృష్టేనవిరోధః కో హి తద్వేద యద్య
ముష్మిన్ లోకేస్తి వా న వేతి యది ప్రశ్నోయమక్రియార్థత్వాదనర్థకః యద్యనవక్లృప్తిః శాస్త్రదృష్టేన వి=
రోధః అతః ప్రత్యక్షవిరుద్ధమప్రమాణం ప్రత్యక్షఫలాఫలాభావాత్ ౩ గర్గత్రిరాత్రబ్రాహ్మణం ప్ర
కృత్యోచ్యతే శోభతేస్య ముఖం య ఏవం వేదేతి యది భూతానువాదో ఽనర్థకః అథాద్య యన్న ఫలాను
వాదస్తథా ఽసదనువాదః కాలాంతరే ఫలం భవిష్యతీత్యత్ర న ప్రమాణమస్తి విధిః స్యాదితి చేత్ నైష విధిపరః ద్ర
వ్యసంస్కారకర్మస్వితి చింతయిష్యత్యేతదుపరిష్టాత్ ఫలవిధిరర్థవాద ఇతి ఇహ తు కిం భూతానువాద ఉత
క్రియార్థ ఇతి తేన ఫలవిధిత్వాన్నిరాకృతస్య భూతానువాదస్యార్థవాదవిచారః అస్య ప్రజాయాం వాజీ జా
యతే య ఏవం వేదేతి భూతోదాహరణం అన్యాయానర్థక్యాత్ ౪ పూర్ణాహుత్యా సర్వాన్ కామానవాప్నోతి
పశుబంధయాజీ సర్వాన్ లోకానభిజయతీతి తరతి మృత్యుం తరతి పాప్మానం తరతి బ్రహ్మహత్యాం యోశ్వ

ష్పుని పెుర్నాగవర్ణం పత్రాద్వణివిలుత్ప్యన్తే నచ పదిఘాతూఖవతి నచ తత్పితాస్తసూవపాముత్తిద్బుతావగ్నిప్రవ్య·
ప్యతపత్తుద్ధితెనరూపేగపశునాయుష్యం శక్యయాత్ నచ దెవయుజనాధ్యవసానకాలెతస్యచిద్ధిశోముపెర్యాంయుః॥
అతఎషావూనర్థక్యం తస్మాదేవంజాతీయకానివాక్యాన్యనిత్యాని యద్యపినిత్యాని। తథాపి ననిత్యకాంయుగం
తువర్ణంతీత్యనిత్యానీత్యుచ్యంతె సఎషవాక్యైకదేశస్యాక్షేపః నక్యత్స్నావాక్యస్య నస్యైకదేశాద్వినా సాకాంక్షః పద
సమూహెనపయోగప్రసృస్తైపయొజనాయ తస్మాదాక్షిప్తఎవేతి నైవం భవతివాకశిత్పదసమూహెంయో।
ధర్మవాదపదెఖ్యావినావిధథాత్తితంచిదర్థం యానిపునస్సైస్సవాసంయుజ్యార్థాంతరెప్రవర్తంతె తాన్యైక
2 దేశాక్షేపెణాక్షిప్యంతె శాస్త్రదృష్టవిరోధాచ్చ నైవం ముసైనాన్యతవాదినేవా గిత్యేవంజాతీయకానాం
ధర్మంప్రత్యప్రామాణ్యం భూతానువాదకత్వాత్ విపరీతావూదిభిరపికల్ప్యమానె నైవం ముఖ్యెప్రామాణ్యంచకర్తవ
వ్యమిత్యాపతతి తచ్చాశక్యం నైయాన్యతవాదప్రతిషేధమబాధమానేనానుష్ఠాతుం నచ వికల్పోవైషమ్యాదితః
కల్ప్యోవిధిరపరః క్లృప్తః ప్రత్యక్షవిరోధశ్చ తస్మాదూర్ధ్వమఎవాన్యాదిగవాదధ్యసై నాచిరః తస్మాదచిరరేవాగ్ని
ననత్తంచద్యసై నభూమన్నాతి అస్మాల్లోకాదుత్రమ్యాగ్నిరాదిత్యంగత ఆదిత్యస్తమిత్యేపదు పాదయుతుమిదము

వాయవ్యంశ్వేతమాలభేత భూతికామో వాయుర్వైక్షేపిష్ఠాదేవతా వాయుమేవస్వేనభాగధేయేనోపధావతి స ఏ
వైనంభూతింగమయతీతి। వాయుర్వైక్షేపిష్ఠాదేవతేత్యతో। యద్యపిక్రియానావగమ్యతే। క్రియాసంబద్ధంవా। తథాపి
విధ్యుద్దేశేనైకవాక్యత్వాత్ప్రమాణం। భూతికామ ఇత్యేవమంతో విధ్యుద్దేశః। తేనైకవాక్యభూతో వాయుర్వైక్షేపిష్ఠే=
త్యేవమాదిః। కథమేకవాక్యభావః। పదానాంసాకాంక్షత్వాద్విధిస్తుత్యోరేకవాక్యత్వం। భూతికామఆలభేత కస్మా
ద్యతో వాయుః క్షేపిష్ఠేతి నాయమభిసంబంధో వివక్షితో భూతికామేనాలబ్ధవ్యమితి కథం తర్హ్యాలభేత
యతస్తతో భూతిరితి భిన్నావిమావర్థౌ పృథగభిధానే వాక్యం భిద్యేత కిమర్థస్తుతిరితి చేత్ కథం రోచే-
త తతోనుష్ఠీయతేతి ననుప్రాక్స్తుతివచనాదనుష్ఠానంభూతికామానాంప్రసిద్ధం స్తుతివచనమనర్థకం నవాయ
యదాస్తుతిపదాసన్నిధానం తదాపూర్వేణైవవిధిః యదాస్తుతిపదంసంబంధోన తదాభూతికామస్యాలంభో
విధీయతే యథాపటో భవతీతి పట ఉత్పద్యత ఇత్యర్థః నిరాకాంక్షంచపదద్వయం యదాపటస్సన్నేవర
క్త ఇత్యపరోగుణః శ్రూయతే తదా రాగసంబంధో భవతీత్యర్థః భవతిచ రక్తంప్రత్యాకాంక్షా ఏవం య
దానస్తుతిస్తదావిధిశబ్దోనైవప్రరోచనా యదాస్తుతిస్తదాస్తవనేన నన్వేవంసతి కింస్తుతివచనేన యస్మిన్

మెథినం యుజతె యథ వైశ్యమెవం వేదేతి॥ యదిభూతానువాదమాత్రం అనర్థకం యదిఫలవిధిరన్యేషామాన
ర్థక్యం నహ్యకృత్వాపూర్వాణాంపాలతిమగ్నిహోత్రాదయః క్రియంతె నహ్యానిష్ట్వాగ్నీషోమావాహనె సోమెనయజేత
నహ్యానథిత్వాశ్వమెధేనయజతె తద్యథాపథిజాతె। కే మధూప్యజ్య తెనైవపథానమధ్వర్థినః పర్వతంగచ్ఛే
3 యుస్తాదృశంతత్ అపిహాహుః అర్కేచెన్మధువిందేత కిమర్థంపర్వతం వ్రజేత ఇష్టస్యార్థస్య సంప్రాప్తౌ
కోవిద్వాన్యత్నమాచరేత అఖాగ్నిప్రతిషేధాచ్చ ॥ నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యో నాంతరిక్షే నదివీతి
అప్రతిషేధభాగిన మర్థం ప్రతిషేధంతి జ్ఞాయత ఏవైతదంతరిక్షే దివిహాగ్నిర్నచీయత ఇతి పృథివీ
వ్యాం నప్రతిషేధార్థం యద్వాక్యం భవతి వచనేననిషేధార్థమేవ తదథాప్రమాణం నైషవిరోధో భవ
తి కథం తత్ప్రమాణం భవతి యద్విధ్యంతరమాతులమేతస్యం యం వాతులం స్యాన్నచేతవ్యం కారణ్యం నిధా
యచేతవ్యమితి అనిత్యసంయోగాత్ ॥ అనిత్యసంయోగశ్చ వేదప్రామాణ్యే అనిత్యసంయోగః పరం
తుశ్రుతిసామాన్యమాత్రమితిపరిహృతః ఇదానీం పెదైకదేశానామార్థిస్తానాం పునరుపోద్బలకత్వం త్రిష్టతి॥ బబరః ప్రా
వాహణిరకామయతేతి ॥ విధినాత్వేకవాక్యత్వాత్ స్తుత్యర్థేన విధీనాం స్యుః ॥ ఇదం సమామ్నాయతే॥